

7. Hur såg det svenska samhället ut?

Det svenska samhället var uppbyggt av de fyra stånden, adel, präster, borgare och bönder. **Stånd är ett annat ord för samhällsklasser.** De kan liknas vid en pyramid där de i toppen av pyramiden har mer makt och inflytande över de som finns längre ned i pyramiden.



Adeln var ursprungligen en militär klass. Den uppkom genom att personer som gjorde krigstjänst med egen utrustning och häst blev befriade från skatt, och det gällde även den mark de ägde. De här privilegierna (förmåner) blev ärftliga, och på så sätt uppstod ett antal rika och mäktiga familjer. Från 1600-talet, när kungamakten blev starkare, minskades adelns makt, men adelsmännen hade fortfarande ensamrätt till högre statliga ämbeten och militärt befäl. Kungen hade rätt att adla personer som han tyckte var värda det.

Präster: Prästerskapet var även dom en särskilt gynnad klass, på grund av kyrkans starka ställning på den tiden. Efter **reformationen** på 1500-talet blev prästerna en del av överheten, som noga övervakade hur människor levde och att de gick i kyrkan ordentligt. Som ett av stånden i riksdagen hade prästerna viss politisk makt, men inte alls så stark som adeln.

reformationen: en utveckling/förändring inom kyrkan, där man vände sig mot hur den

katolska kyrkan styrdes och hur människorna enligt kyrkan skulle leva sina liv. Istället växte en "alternativ" kyrka fram den protestantiska kyrkan.

Borgarna: Borgarskapet var från början de som bodde i städerna och var hantverkare och köpmän. Hantverkarnas verkstäder låg ofta tätt i trånga stadsgränder. I varje stad tillverkades det mesta som invånarna behövde, mat, kläder, skor, verktyg. Allt gjordes för hand så det blev många olika yrken, tunnbindare, segelmakare, skomakare. Det var först på 1600-talet som man kom igång att bygga städer i Sverige. Kungarna ville ha in skatt på all handel och det var i städerna man tillverkade, köpte och sålde varor. På 1700-talet blev borgarna i många länder en samhällsklass att räkna med. Rika borgare började ta efter adeln i sina levnadsvanor.

Bönderna, eller allmogen, var tidigare den absolut största samhällsklassen. De flesta svenskar var fortfarande bönder och levde i byar på landet. De levde enkelt, ibland fanns det gott om mat och ibland var det svält. krigen var dyra för landet och kungarna tvingade bönderna att betala fler och fler skatter så de blev väldigt fattiga tillsist.

För att räknas som bonde måste man bruka (ha mark att odla på) egen jord. Anställda drängar och pigor, torpare och arrendatorer, hade inte böndernas rättigheter och kunde inte rösta eller bli valda till riksdagen. Sverige var ett land där bönderna var representerade i riksdagen men de hade lite att säga till om och hade färre röster än övriga stånd.

Samhället kan liknas vid en pyramid, varför?

Vilka samhällsgrupper finns i ståndssamhället?

Beskriv grupperna med några få meningar? (tex makt, position, rika o fattiga)

Vad har människorna i de olika grupperna för möjligheter att påverka sina liv?

Är det skillnad mot idag, i så fall hur? Kan man påverka sin position idag?

Vilken var kyrkans roll och inflytande på den här tiden?

Hur levde människorna, (levnadsvillkor)